

KONSUMENTLAGEN rättesnöre även för HUNDUPPFÖDARE

Lagar, regler och SKKs egna avtal som styr uppfödarnas verksamhet är inte alltid lätta att förstå. Inte sällan känns det orättvist och som om man som uppfödare bara har skyldigheter. Hundsport Special har ställt ett antal frågor rörande uppfödarnas avtalshantering till SKKs chefsjurist Katarina Sundberg.

ÅSA LINDHOLM

Många uppfödare upplever att det är svårt att veta att man gör rätt kring all pappersexercis när man säljer en valp. Stämmer det med din uppfattning?

– Ja, det stämmer. Det märks på de frågor uppfödarna ställer om vad det är som egentligen gäller. Framför allt gäller det de frågor som ställs i efterhand, när avtalet redan är skrivet och valpen har överlämnats till den nye ägaren. Det vore mycket bättre om uppfödarna ringde på förhand till oss på SKKs Juridiska avdelning eller till kennelkonsulenterna. Kennelkonsulenterna har en viktig rådgivande roll som uppfödarna skulle ha stor glädje av om de utnyttjade. Generellt kan vi se

att det finns ett önskemål hos många uppfödare att göra tillägg till SKKs avtal och det är ofta då man hamnar i svårigheter. Våra avtal kan ibland upplevas som för knapphändiga. Som uppfödare vill man skriva in mer för att försäkra sig om att valpen får en bra framtid. Men den goda avsikten medför emellanåt att det inte alls blir som man har tänkt sig.

Reglerna kring konsumenträtt och SKKs grundregler ska efterlevas men att döma av ärendena på UKKs bord är det inte alltid lätt. Varför ställer det till bekymmer?

– Det grundläggande problemet är att man vill

avtala om mer än vad som finns i våra avtal och då kan man vara ute på hal is. Håller man sig strikt till de förtryckta avtalen som är obligatoriska att använda enligt Grundreglerna, dvs köpeavtalet och fodervärdsavtalet, utan att göra tillägg eller bilagor, är man på rätt sida. Tycker man att avtalens skrivningar är svåra att förstå, kan man ta kontakt med SKKs Juridiska avdelning eller kennelkonsulenterna och fråga! Vad man ska komma ihåg är att avtalen faktiskt är framtagna som en säkerhet även för uppfödarna. Det kan ju uppstå ”fel på varan” under de första sex månaderna när säljaren har fullt ansvar. Vi kan jämföra med om du köper en cykel och något går sönder

När det gäller fodervärdsavtal verkar uppfödarna nästan alltid stå sig slätt. Man får inte ta tillbaka hunden om den är för fet, för illa skött i pälzen eller av någon annan skötselrelaterad anledning inte går t ex meritera. Varför stöttar inte SKK uppfödaren i dylika fall? Ja, det är en av många frågor som uppfödaren kan ställa.

inom det första halvåret. Då ska säljaren ersätta eller åtgärda skadan, om inte säljaren kan visa att det är man själv som vållat skadan. Detsamma gäller en såld hund. Har man använt sig av SKKs avtal, och hållit sig till dem, riskerar man inga obehagliga överraskningar i detta skede. Om den sålda valpen t ex blir sjuk så kan man som uppfödare begränsa sin ersättningskyldighet till den del som inte täcks av köparens liv- och veterinärvårdsförsäkring. En förutsättning för detta är att man kryssat ”ja” i köpeavtalets ruta om ”Ömsidigt försäkringskydd”.

Jag vill verkligen understyrka hur viktigt det är att man kontaktar sitt försäkringsbolag för att förvissa sig om vad som gäller redan när man planerar att ha en valpkull. Tänk på att villkoren kan förändras. Försäkringsbolagen är noga med att skicka ut information om villkorsförändringar, men det förutsätter ju att man läser och förstår, dem. Är man tveksam om vad bolaget menar, ring och fråga. Om det uppstår en tvist med köparen angående betalningsansvar för ett ”fel” bör man också ringa sitt bolag. Tyvärr är det många uppfödare som blir varse vad försäkringen täcker först när det är för sent och det redan föreligger en skada eller sjukdom.

Fallet med en uppfödare som i köpeavtalet krävde att få köpa tillbaka hunden om den skulle omplaceras hamnade hos Disciplin-nämnden och uppfödare fälldes. Så här är vi många som gjort i långa tider för att vara seriösa och ta vårt ansvar. Är det fel nu?

– Det har sannolikt alltid varit fel, men nu har det prövats av DN. Felet du gör är att du sätter villkor om att du ska ha rätt att få köpa tillbaka en vara som du har du sålt. Har du sålt något är det den nya ägaren som bestämmer, det måste du acceptera. Du kan alltså inte ställa bindande krav på vad som ska ske efter det att valpen är såld. Du kan jämföra med cykeln igen. Du kan inte kräva att köparen ska serva cykeln varje vår även om du som säljare tycker att det skulle vara bra. Som uppfödare kan du däremot skriva ”om hunden ska omplaceras har uppfödaren önskemål om att bli kontaktad”. Men det går inte att skriva att hunden ska tillbaka.

Det är också vanligt att parterna skriver in villkor i avtalet som man vid köpetillfället är överens om. Skulle man senare bli osams och avtalet

en tvistefråga kan det som uppfödaren skrivit bedömas vara långt utöver det skäligen och då anses det villkoret vara ogiltigt. Här har många svårt att förstå varför, ”vi var ju överens båda två, varför gäller då inte det vi avtalade?” men så ser lagstiftningen ut.

När det gäller återköp så finns det en ruta på köpeavtalet. Om du som säljare kryssar ”ja” i den är du skyldig att när som helst, under hela hundens liv, ta tillbaka den enligt det pris som anges på avtalets baksida. Men ”ja” i rutan innebär inte att du kan kräva att få köpa tillbaka hunden om den ska byta hem. Återköpsrutan är införd som ett svar på uppfödarnas kutym att skriva att de vill/ska få köpa tillbaka hunden, men den är utformad inom lagens gränser. Det är viktigt att komma ihåg att ett ikryssat ”ja” är ett åtagande från uppfödarens sida och en rättighet för köparen. Man bör därför fundera flera gånger innan man kryssar ”ja”. Ett alternativ är att kryssa ”nej” och sedan skriva en bilaga att man önskar bli kontaktad om hunden ska omplaceras.

Det finns ett dilemma i det hela: Som uppfödare ska du kunna förhålla dig till din sålda valp som till en cykel, precis som lagstiftningen gör, men samtidigt vill vi ha uppfödare som tar ansvar och känner för ”sina” valpköpare och valpar långt efter det att de har lämnat uppfödaren. Problemet uppstår när känslorna av ansvar och omhändertagande kolliderar med lagstiftningen. Ofta händer det när uppfödaren och valpköparen har olika åsikter om valpen. I de lägena måste man som uppfödare ha en så pass nykter inställning att man inser var gränserna går, inte minst för sin egen skull. Är valpen såld så är det den nya ägaren som bestämmer, såvida det inte handlar om misskötsel men då är det ett fall för myndigheterna. Som uppfödare måste man vara realist och kunna släppa greppet. Även en uppfödare med seriös avelsverksamhet som vill att avkomman ska röntgas eller genomgå vissa undersökningar för att få kunskapsunderlag för fortsatt avel måste acceptera om valpköparen inte vill göra detta. Som uppfödare får man försöka att uppmuntra till t ex röntgen, men sedan bör man inte försöka längre. Det är en balansgång, att vara seriös men inte påstridig, hjälpsam men inte bestämmande etc. Vi har många uppfödare som ställer upp som dygnet-runt jour och alltid finns tillhands för sina valpköpare. Det är verkligen positivt med ett sådant engagemang men det är inte en skyldighet att göra det. Även som uppfödare har man rätt att dra en gräns och säga stopp, om det blir för mycket.

Ibland säger SKK att man absolut inte får ändra något i avtalen eller skriva bilagor, ibland säger ni att man ska skriva en bilaga. Hur ska jag veta när det är okej, till och med lämpligt, med en bilaga?

– Huvudregeln är att du inte ska skriva någon

bilaga till köpeavtalet. Som uppfödare har man dock en ganska långtgående informationskyldighet. I de fall du har synbara eller medicinska fel på den hund du säljer och som påverkar t ex köpeskillingen är det bra att skriva en bilaga som beskriver felet och prisnedsättningen. Det är också bra att skriva en bilaga där du upplyser om sådana exteriöra fel som inte har någon funktion för hunden som sällskapshund och därför kanske inte ger något prisavdrag. Du vet då säkert att du har varit tydlig och det kan inte bli någon diskussion om att du inte informerat köparen. När det gäller en prisreduktion för ett fel ska den vara rimlig. Om en valp har t ex ett navelbräck som riskerar att behöva åtgärdas kirurgiskt är det inte rimligt att reducera priset med ett par hundralappar. Sammanfattningsvis kan man säga att en ”upplysningsbilaga” som följer med köpeavtalet inte är fel, medan en ”villkorsbilaga” däremot alltid är bannlyst.

SKK säger hela tiden att vi måste följa Konsumentköplagen när vi säljer hundar. Trots det kommer det sedan påbud som säger att man t ex inte får ta tillbaka en hund som inte betalats av köparen. Det verkar som lagen bara är en belastning för uppfödarna.

– Den konsumentlagstiftning som vi har att rätta oss efter reglerar näringsidkarens, det vill säga i vårt fall uppfödarens, skyldigheter. Lagen är till för att konsumenten ska skyddas. Näringsidkaren bedöms som den starkare parten, konsumenten som den svagare. Det spelar ingen roll hur du själv som uppfödare upplever detta styrkeförhållande. Detta regelverk ligger utanför SKKs makt att påverka eller göra avsteg från.

När det gäller rätten att ta tillbaka en hund som inte är betald så handlar det om tolkning av regelverket. Man har från myndigheternas sida bedömt att det inte är lämpligt med äganderättsförbehåll (ett sådant innebär att säljaren äger varan tills den är till fullo betald och kan hämta tillbaka den om köparen inte fyller sitt åtagande) vilket beror på att man har tagit hänsyn till att det kan vara negativt för hunden att bli uppryckt från sitt hem. Bara för att köparen inte har pengar att betala med behöver inte hunden ha det dåligt. Här kommer det alltså in en djurskyddsaspekt. Om hunden inte blir betald får uppfödaren be kronofogden om hjälp att driva in skulden. Mitt tips är att aldrig sälja en hund på avbetalning. Om man ska vara krass så kan man väl anta att den som inte har råd att betala ett ordinarie valppris inte heller har råd med alla de kostnader som uppstår under valpens första tid med vaccinerings, försäkringar, utrustning m m. Det är inte helt billigt att ha hund.

Varför kan inte SKK driva frågan om särskilda konsumentregler när det gäller hundar?

– SKK försöker alltid att driva ”hund”-frågor

SKKs chefsjurist Katarina Sundberg tillsammans med sin airedaleterrier.

när det gäller lagstiftning men det är inte alltid man kan förutse alla konsekvenser. Man kan ju t ex tycka att tre års dolda-fel-ansvar är väldigt lång tid för en hund som lever i tio, tolv år. Konsumentköplagen kom 1990 och har ändrats flera gånger sedan dess och jag vet inte hur SKK agerade när lagen kom. Det är inte heller säkert att det gick att förutse att våra uppfödare skulle hamna i näringsidkarsfacket. SKKs strävan idag är att ha avtal som följer gällande lagstiftning och som håller juridiskt både för uppfödaren och köparen. Skulle vi konstruera egna avtal utifrån vad vi själva tycker är skäligt och rätt, riskerar vi att sätta framför allt våra uppfödare i en sits där avtalen inte duger om det kommer till en juridisk prövning i domstol.

Om vi hade ambitionen att verka för en förändring i Konsumentlagen när det rör sig om hundar, är min bedömning att vi skulle behöva ta ett betydligt större grepp och engagera hela djurbranschen. Det skulle kräva ett enormt förarbete, lobbyverksamhet och väldigt stora såväl ekonomiska som personella resurser och vi skulle kanske ändå inte ha framgång.

När det gäller fodervärdsavtal verkar uppfödarna nästan alltid stå sig slätt. Man får inte ta tillbaka hunden om den är för fet, för illa skött i pälsen eller av någon annan skötselrelaterad anledning inte går att t ex meritera. Varför stöttar inte SKK uppfödaren i dylika fall?

– Skulle SKK säga att uppfödaren på grund av ovan nämnda skäl får ta tillbaka hunden, kan fodervärden gå till domstol som sannolikt inte kommer att bedöma det som avtalsbrott att hunden inte borstas ordentligt eller äter för mycket. Uppfödare kommer att tvingas lämna tillbaka hunden. Det är alltså inte en fråga om att inte stötta uppfödaren utan att försöka förmedla hur utgången i domstol sannolikt blir. SKK skulle kunna åta sig en medlingsroll, men uppfödaren måste ändå vara medveten om att om fodervärden säger ”det struntar jag i” står sig även SKK

slätt. Kennelkonsulenterna hjälper också till i vissa fall att försöka lösa den här typen av tvister. Men om det skulle bli en rättslig tvist, så ska det ha gått ganska långt innan en domstol bedömer fodervärdens agerande som ett avtalsbrott.

Man ska vara klar över att SKK inte är någon myndighet och inte har en myndighets befogenheter. Vi lägger oss vinn om att bistå så långt det går och eftersom vi ofta hänvisar till lagstiftning etc kan vi upplevas som ganska myndighetslika. Till det bidrar också att SKK har tagit på sig en disciplinär roll gentemot medlemmarna. Vi har mycket regler som styr vår verksamhet och vi agerar om de inte följs. Men vi har valt den vägen därför att vi hellre vill ha en egenkontroll som våra medlemmar kan vara med och påverka än att ha myndighetskontroll som ingen av oss kan styra över.

För några år sedan kom avtalet ”Köpeavtal med bibelhållen avelsrätt” som innebär att en hund säljs för halva priset plus en kull valpar på en tik, alternativt tre parningar på en hanhund. Avtalet har visat sig passa en part: Valpköparen. Texten på avtalets baksida gör det nämligen möjligt för valpköparen att när som helst betala resterande del av köpeskillningen och därmed blir uppfödaren utan sin avelsrätt. Är det rimligt?

– Här har vi samma typ av kompromiss som gjorde att rutan för återköp tillkom på köpeavtalet. Det här avtalet togs fram för att tillmötesgå en tradition med s k halvoderavtal som vi kunde se inte höll vid en prövning i domstol. Vi har försökt att inom ramarna för lagstiftningen skapa ett avtal som tillgodoser en sedvana inom branschen. Det förekommer att valpköpare betalar resterande del av köpesumman och uppfödaren därmed blir utan sin avelsrätt, men jag vet inte hur vanligt det är. För att avtalet ska fungera juridiskt måste det betraktas som ett avbetalningsköp. Syftet med baksidans text om att valpköparen ska betala resterande 50 procent om

säljaren förhindras att utnyttja sin avelsrätt har tillkommit för att uppfödaren inte ska bli utan den delen av valppriset, vilket kan vara en risk vid avbetalningsköp. Om du som uppfödare varken kan nyttja din avelsrätt eller få dina resterande pengar kan du gå med avtalet till kronofogden för att i vart fall få ut dina pengar.

Rekommenderar ni verkligen uppfödare att använda det här avtalet?

– Jag skulle inte rekommendera det till en uppfödare som är helt övertygad om att hon har en lovande valp med stor potential på flera områden. Det finns ju en möjlighet/risk att köparen med tiden kommer på att den inte vill att tiken ska paras och därför låter bli att t ex meddela löp. Om jag var uppfödare skulle jag använda mig av fodervärdsavtalet för att vara säkrare på att få mina kullar/parningar.

Vad är det vanligaste felet uppfödare gör när de skriver avtal?

– Att de använder egenkonstruerade avtal och/eller lägger in egna villkor. Ett annat vanligt problem är att man släpper ifrån sig hundar utan att skriva avtal alls. Mitt råd är att aldrig göra det! Oavsett om det handlar om ett tillfälligt lån eller en gåva – skriv alltid ett avtal!

Det känns inte alltid som SKK är på uppfödarnas sida. Beror det på att ni sitter på två stolar, både uppfödarnas och valpköparnas?

– Nej, det beror nog snarare på att vi försöker grunda våra uttalanden på svensk lagstiftning. Vi försöker förhindra att uppfödaren hamnar på tvärs mot lagen och det medför att det inte alltid upplevs som om vi är på uppfödarens sida. Vår avsikt är att hjälpa uppfödarna att agera på ett sätt som också håller om det blir en rättslig tvist. Ibland får vi på SKK ta emot uppfödarnas irritation över våra regler fast det nog egentligen är lagstiftningen som upplevs som orättvis och som att den bara stöttar konsumenterna d v s valpköparna.